

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาเรื่อง การจัดการความขัดแย้งของชุมชนอันเนื่องมาจากนโยบายการเวนคืนที่ดินของรัฐ : กรณีศึกษา ชุมชนแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สาเหตุของปัญหาความขัดแย้งเรื่องรัง กระบวนการจัดการความขัดแย้งของชุมชน ผลกระทบความขัดแย้งระหว่างการทำเรือกับประชาชน แนวทางในการแก้ไขปัญหา มีดังนี้

จากการศึกษาสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งเรื่องรังในหมู่บ้านแหลมฉบัง

สาเหตุของปัญหาความขัดแย้งระหว่างการทำเรือกับคนในชุมชนแหลมฉบังมาจากการกำหนดนโยบายการบังคับเวนคืนของรัฐในรูปแบบการนำนโยบายแบบบนลงล่าง โดยการทวงเรือก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสิทธิชุมชนกับสิทธิของรัฐ ความขัดแย้งรุนแรงขึ้น เมื่อการทำเรือได้ใช้วิธีการสร้างวาทกรรมหรือการใช้อำนาจของรัฐ

1. นโยบายบังคับเวนคืนของรัฐ นโยบายของการเวนคืนที่ดินหมู่บ้านแหลมฉบังมีความขัดแย้งมาจากนโยบายการเวนคืนที่ดิน เพื่อนำที่ดินไปสร้างนิคมอุตสาหกรรม เมื่อปี พ.ศ. 2516 ได้ยกเว้นพื้นที่การเวนคืนบริเวณวัดแหลมฉบังและบริเวณที่อยู่อาศัยของคนในชุมชนแหลมฉบัง เป็นพื้นที่สีเขียว จากการเวนคืนที่ดินตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 ทางรัฐได้ออกพระราชบัญญัติการเวนคืน

พื้นที่ที่รัฐได้ยกเว้นให้เป็นพื้นที่สีเขียวในครั้งแรก เพื่อสร้างท่าเทียบเรือพาณิชย์แหลมฉบังเอาไว้ด้วย นโยบายบังคับเวนคืนของรัฐมีผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างการทำเรือและชาวบ้านแหลมฉบังได้โดยง่าย

2. ความขัดแย้งระหว่างการทำเรือและชาวบ้านรุนแรงขึ้นจาก ความขัดแย้งระหว่างการทวงเรือและชาวบ้านแหลมฉบังรุนแรงขึ้นเมื่อรัฐโดยการทวงเรือ ใช้กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติในรูปแบบจากบนลงล่าง (top-down approach) การบังคับใช้กฎหมายเวนคืนดังกล่าวละเลยการพิจารณาถึงรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ได้รับมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 และกรรมสิทธิ์ของรัฐที่ถือว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่สาธารณะรูปแบบของการนำนโยบายไปปฏิบัติในลักษณะกำหนดจากบนลงล่าง (top-down) รวมถึงการใช้ความรุนแรงและการใช้วาทกรรม กล่าวคือ การใช้กลไกของรัฐด้านการปราบปรามเพื่อ ทำให้คนใน

การสร้างวาทกรรมของการทำเรือ โดยให้ข้อมูลเฉพาะส่วนที่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชน เป็นการประชาสัมพันธ์เพื่อเวนคืนที่ดินโดยอ้างประโยชน์ของประเทศชาติ แต่ปกปิดในเรื่องของการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ และได้ว่าจ้างให้สื่อมวลชนให้มาประชาสัมพันธ์ให้สื่อมวลชนรับทราบ ข้อมูลที่ไม่เป็นจริง จึงทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านไม่พอใจในพฤติกรรมของการทำเรือ

ในการออกกฎหมายเวนคืนที่ดิน ไม่ได้มีการสำรวจอย่างรอบคอบ การออกกฎหมายเวนคืนที่ดินของรัฐไม่มีการใช้มุมมองของประชาชนในชุมชนเป็นส่วนร่วมของการเวนคืนที่ดิน คนในชุมชนมีความต้องการให้พื้นที่ในชุมชนแหลมฉบังมีความเป็นอยู่ในระบบวิถีชีวิตทางด้านประมง

การออกกฎหมายเวนคืนที่ดินควรจะมีการสำรวจในภาคสนามว่า การเวนคืนที่ดินบริเวณพื้นที่ดังกล่าวนั้นสร้างความเดือดร้อนให้กับคนในชุมชนมากน้อยเพียงใด และมีแนวทางในการหาทางออก ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่

จากสาเหตุดังกล่าวได้ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น ระหว่างชาวบ้านในชุมชนแหลมฉบังกับการทำเรือ ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายเวนคืนที่ดิน ทางการทำเรือได้นำนโยบายไปปฏิบัติกับคนในชุมชนแหลมฉบัง โดยใช้แง่มุมกฎหมาย และการใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐ ทำให้ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน จึงทำให้คนในหมู่บ้านแหลมฉบังรวมตัวกันเพื่อต่อต้านการเวนคืนที่ดินของรัฐ

2.1. จากการศึกษพบว่าชุมชนได้ใช้กระบวนการจัดการความขัดแย้ง มี 2 รูปแบบ คือการจัดองค์กรของชุมชน ให้พร้อมสำหรับการเคลื่อนไหวโดยมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

2.1.1 กลุ่มผู้นำ เป็นกลุ่มที่ทำหน้าที่สื่อสารข้อมูลของรัฐให้กับประชาชนในหมู่บ้านแหลมฉบัง มีโครงสร้างในการจัดองค์กรอย่างเป็นระบบและแบ่งหน้าที่ในการทำงานออกเป็น ส่วน ๆ กลุ่มนี้จะมีผู้นำเป็นประธานชุมชน การเลือกประธานชุมชนนั้นจะใช้การโหวตคะแนนเสียงของคนในหมู่บ้าน

2.1.2 กลุ่มนักปฏิบัติ กลุ่มนี้ทำหน้าที่ในการพัฒนาหมู่บ้านแหลมฉบัง แต่ไม่มีระบบโครงสร้างในการทำงานที่แน่นอน คนกลุ่มนี้เมื่อเห็นว่าทำสิ่งไหนเป็นประโยชน์ให้กับชุมชนก็จะทำให้กับชุมชน เช่น โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ

2.1.3 กลุ่มคนรุ่นใหม่ กลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่มีการศึกษาสูงกว่าทั้ง 2 กลุ่ม และนำความรู้ทางด้านต่าง ๆ เข้ามาเผยแพร่ให้กับคนในหมู่บ้านเพื่อพัฒนาหมู่บ้านแหลมฉบังให้มีความ

เจริญมากขึ้น กลุ่มนี้จะเป็นตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มผู้นำและกลุ่มนักปฏิบัติเพื่อให้ทำงานไปในทิศทางเดียวกัน และได้เชื่อมโยงกับกลุ่มการนิคม เพื่อให้คนในหมู่บ้านกับกลุ่มการนิคมมีความสัมพันธ์อันดี

ส่วนรูปแบบที่สองได้แก่ การชุมนุมประท้วงโดยชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังจะพลังตั้งแต่ระดับหมู่บ้านไปสู่ระดับจังหวัดจนถึงระดับประเทศที่หน้าทำเนียบรัฐบาลเพื่อแสดงให้ทางภาครัฐรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนในหมู่บ้านและต้องการให้ทางรัฐเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาคือ

3. จากการศึกษาประสิทธิผลของการจัดการความขัดแย้งระหว่างการทำเรือและชุมชนแหลมฉบังพบว่าการจัดการความขัดแย้งของการทำเรือ ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากปัจจัย 2 ประการคือ

3.1 การสร้างวาทกรรมที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของชุมชนโดยด้านหนึ่งเน้นประชาสัมพันธ์ การสร้างท่าเรือเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ แต่กลับมีบทบาทของนักลงทุนต่างชาติในพื้นที่ดังกล่าว และมีการจ้างนักข่าวเพื่อ “สร้าง” ข่าวโดยตรง

3.2 นอกจากนี้ยังมีการใช้กำลังโดยกลไกของรัฐด้านการปราบปรามรวมถึงอิทธิพลท้องถิ่นซึ่งไปตรงกับสถานการณ์ความขัดแย้ง

สรุปประสิทธิผลของการจัดการความขัดแย้งโดยชุมชนอาจกล่าวได้ว่า ประสบผลสำเร็จระดับหนึ่งเมื่อพิจารณาจากการทำการท่าเรือยอมให้ชาวบ้านอยู่ในที่โดยให้ถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ประสิทธิภาพดังกล่าว มาจากปัจจัย 2 ประการคือ ความเข้มแข็งของคนในชุมชนที่มีพื้นฐานความเป็นเครือญาติ ทำให้คนในหมู่บ้าน มองว่าความขัดแย้งที่เกี่ยวกับการเวนคืนที่ดินนั้นมิใช่เป็นปัญหาเฉพาะของตน แต่เป็นปัญหาของคนในหมู่บ้านทั้งหมด ดังนั้นคนในชุมชนทั้งหมดจะต้องร่วมกันแก้ปัญหา บริเวณพื้นที่ที่ทำการท่าเรือได้เวนคืนนั้นเป็นที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ถ้าคนในหมู่บ้านอพยพออกจากพื้นที่แล้ว พี่บ่าว น้ำอว บู่ย่า ตายายจะต้องกระจัดกระจายแยกย้ายกันคนละทิศละทาง

วิถีชีวิตทางเศรษฐกิจของคนในหมู่บ้านมีความผูกพันกับทะเลเนื่องมาจากอาชีพประมงได้กลายเป็นอาชีพหลักของคนในหมู่บ้านรวมถึงการออกเรือและการทำร้านอาหาร

จากการศึกษาผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างการทำเรือกับชาวบ้านแหลมฉบังสามารถสรุปได้ 3 ด้านคือ

1. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ใหม่ซึ่งอพยพคนที่ยอมออกจากหมู่บ้านแหลมฉบังไป พบว่าทำการท่าเรือได้มีการโยกย้ายไปอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม คือบ้านห้วยโสมย และบริเวณปกคลองบางละมุง พื้นที่ทั้ง 2 แห่งนี้ไม่สามารถที่จะประกอบอาชีพประมงได้ จึงทำให้

เมื่อมีชาวบ้านย้ายเข้าไปแล้วจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนอาชีพใหม่ เป็นอาชีพรับจ้าง หรือขายของ และไม่สามารถที่จะหาเงินได้เช่นเดียวกับอาชีพการทำประมงในพื้นที่แหลมฉบัง

2. ผลกระทบทางด้านการปกครอง จากความขัดแย้งที่ยืดเยื้อรื้อรังระหว่างการทำเรือ และชาวบ้านแหลมฉบังได้ทำให้เทศบาลแหลมฉบังมีบทบาทสูงขึ้น เนื่องจากบุคคลิกภาพของ นายกเทศมนตรี ซึ่งเป็นการจัดการปัญหาความขัดแย้งรวมถึงเคยเป็นกำนันในแถบพื้นที่ตำบล แหลมฉบังมาก่อน ทำให้นายกเทศมนตรีเข้าใจปัญหาชาวบ้านในชุมชนแหลมฉบังเป็นอย่างดี ระบบการปกครองของคนในหมู่บ้านจะมีคณะกรรมการชุมชนและประธานชุมชน เข้ามาทำหน้าที่ ในการปกครองคนในชุมชนแหลมฉบัง และมีเทศบาลแหลมฉบังเป็นผู้ควบคุมประธานชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

3. ผลกระทบทางด้านกายภาพ จากความขัดแย้งที่ไม่สามารถเวรคืนที่ให้ชาวบ้าน อพยพออกไปได้ พบว่ามีผลให้เกิดผลกระทบแทรกซ้อนของผู้อพยพเข้ามาใหม่ในพื้นที่แหลมฉบัง คือในปัจจุบันพื้นที่ในบริเวณชุมชนแหลมฉบังจะมีผู้อาศัย 2 กลุ่มคือ กลุ่มเป็นผู้อาศัยแต่เดิม ก็คือกลุ่มชาวบ้านที่เกิดและโตในพื้นที่ดังกล่าว มีพ่อแม่อยู่ในพื้นที่แหลมฉบัง เป็นคนที่อาศัยมาแต่ดั้งเดิมอยู่แล้ว นอกจากนี้กลุ่มผู้ที่เพิ่งมาอาศัยและอพยพมาจากที่อื่น มีการปลูกอาศัยบ้านเรือน โดยการจับจองใครมาก่อนได้ก่อน การปลูกสิ่งก่อสร้างนั้นมีลักษณะคล้ายแหล่งเสื่อมโทรม

อภิปรายผล

การอภิปรายผลในเชิงวิชาการ

ในการศึกษาเรื่อง “การจัดการความขัดแย้งของชุมชนอันเนื่องมาจากจากนโยบายเวนคืนที่ดินของรัฐกรณีศึกษา ชุมชนแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ จ.ชลบุรี” สามารถนำมาวิเคราะห์ในเชิงทฤษฎีได้ดังนี้

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชนแหลมฉบัง เกิดจากปัจจัย 3 ด้านคือ

1. ด้านบุคคล คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอำนาจ มีเป้าหมายเดียวกัน เป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทและตำแหน่งหน้าที่ในการจัดการปัญหาต่าง ๆ (การทำเรือและตำรวจ) เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่เวนคืนที่ดินบริเวณชุมชนแหลมฉบัง ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้ได้ที่ดินมาเพื่อสร้างท่าเรือแหลมฉบัง

2. ด้านกระบวนการ กล่าวคือ เป็นการที่กลุ่มบุคคลได้บิดเบือนข้อมูลข่าวสารให้แก่คนในชุมชนแหลมฉบังทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้น

3. โครงสร้างด้านกฎหมาย กล่าวคือ กฎหมายเป็นกรอบในการกำหนดสิ่งต่าง ๆ ทาง การทำเรือสามารถที่จะจัดการปัญหาความขัดแย้งได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

การจัดการปัญหาความขัดแย้งระหว่างการทำเรือกับคนในชุมชนมีลักษณะของการที่จะ เอาชนะคนในหมู่บ้าน เนื่องมาจากทางการทำเรือได้รับอำนาจทางกฎหมายอย่างถูกต้อง อีกทั้ง ทางการทำเรือต้องการพื้นที่ดังกล่าวในการที่จะสร้างท่าเรือให้สมบูรณ์ ปัญหาความขัดแย้งนี้ได้มี การพัฒนาขึ้นเป็นความขัดแย้ง

ทางฝ่ายการทำเรือ ๆ จะใช้เริ่มต้นจากวิธีการใช้ความรุนแรงเข้ามาจัดการปัญหา ระหว่างการทำเรือกับคนในชุมชนแหลมฉบัง ทางฝ่ายของคนในชุมชนนั้นได้มีจุดเริ่มต้นจากการที่ คนในชุมชนไม่เชื่อถือในตัวของการทำเรือ ๆ เนื่องมาจากว่าทางกลุ่มของการทำเรือได้มีการบิด เบือนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ปัญหาความขัดแย้งได้ขยายวงกว้างขึ้นเมื่อคนในชุมชนได้มีบทบาทใน การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งนี้ เริ่มต้นจากการรวมตัวกันจัดตั้งองค์กรของชาวบ้าน และได้แสดง พฤติกรรมไม่ยอมรับในนโยบายการเวนคืนที่ดินคือการชุมนุมประท้วงของคนในหมู่บ้าน

จะเห็นได้ว่าสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งนั้นสามารถที่จะมีการพัฒนาการของความ ขัดแย้งเกิดขึ้นได้เรื่อย ๆ ในกระบวนการความขัดแย้งของคนในชุมชนมีการจัดองค์กรและการชุมนุม เพื่อแก้ไขปัญหายุติปัญหาความขัดแย้ง

การอธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ในการดำเนินนโยบายในการเวนคืนที่ดินนี้ได้มีการวางแผนจากส่วนกลาง ก็คือ ทางรัฐ บาล ดังนั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นมีลักษณะการนำนโยบายไปปฏิบัติแบบบนลงล่าง (top-down) ซึ่งมีรัฐบาลเป็นผู้สั่งการในการบังคับบัญชาต่าง ๆ และในการควบคุมนี้มีสายในการ บังคับบัญชาอยู่ถึงเป็นลำดับชั้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง เนื่องมาจากไม่ได้มีการให้คนใน ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายเพื่อหาหนทางที่เหมาะสมของทั้งสองฝ่าย

การนำนโยบายไปปฏิบัติบังคับแบบบนลงล่าง ของทางภาครัฐ ได้สร้างความขัดแย้งให้ กับคนในหมู่บ้านแหลมฉบังเป็นอย่างมาก เพราะว่าการนโยบายเวนคืนที่ดินโดยทางภาครัฐนั้นไม่ได้ มองว่าตามความเป็นจริงว่า พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่เป็นที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของคนในหมู่บ้าน เมื่อคนในหมู่บ้านต้องย้ายออกจากพื้นที่ก็จะไม่สามารถประกอบอาชีพประมง ซึ่งเป็นอาชีพหลัก ของคนในหมู่บ้าน ดังนั้นการใช้วิธีการบังคับแบบบนลงล่างนั้น จึงเป็นนโยบายที่ไม่สามารถปฏิบัติ ได้ เนื่องจากมุมมองของรัฐและประชาชนต่างกัน จึงไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้ตามความต้องการ ของรัฐ

การประชุมประหว่งเพื่อทำให้รัฐบาลได้หันกลับมาองความต้องการของประชาชน การศึกษาในวิทยานิพนธ์นี้มีนัยว่าจำเป็นต้องนำนโยบายไปปฏิบัติแบบล่างขึ้นบน (bottom-up) เนื่องจากชาวบ้านแหลมฉบังแก้ไขปัญหาได้ดีและเมื่อมีปัญหาความขัดแย้งก็สามารถจัดองค์การชุมชนได้เข้าดำเนินการได้

การอธิบายทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้ง

จากการศึกษาในวิทยานิพนธ์นี้พบว่าความขัดแย้งของคนในหมู่บ้านแหลมฉบังกับการทำเรือเป็นความขัดแย้งในเรื่องการยอมรับในสถานภาพ กล่าวคือ เป็นความขัดแย้งที่คนในหมู่บ้านจะต้องยอมรับในสถานภาพด้านต่าง ๆ ที่ทางการทำเรือฯ ได้หยิบยื่นให้ ก็คือ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่จากเดิมเคยทำอาชีพประมงมาให้ชาวบ้านอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ไม่สามารถทำการประมงได้

กระบวนการความขัดแย้งของคนในชุมชนแหลมฉบังนั้น มีกระบวนการเดียวกับกระบวนการความขัดแย้งคือ

1. สภาพการณ์ก่อนเกิดความขัดแย้งของคนในหมู่บ้านแหลมฉบังเป็นลักษณะของสภาพที่อาจปราศจากความขัดแย้งแต่จะนำไปสู่ความขัดแย้ง คือ คนในหมู่บ้านแหลมฉบังในช่วงแรกไม่มีการต่อต้านเพียงแต่เป็นผู้รับฟังและยอมให้การทำเรือ ฯ กระทำสิ่งต่าง ๆ

2. ความขัดแย้งที่รับรู้ได้ เป็นการรับรู้สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นของฝ่ายต่าง ๆ ว่ามีการขัดแย้งเกิดขึ้น คือ เมื่อทางคนในหมู่บ้านไม่ยอมย้ายออกไป จึงทำให้การทำเรือเริ่มใช้กำลังทางตำรวจในการเข้ามาข่มขู่ชาวบ้านเพื่อให้คนในหมู่บ้านยอมออกไป ซึ่งได้พัฒนามาเป็นความรู้สึกทางด้านความขัดแย้ง

3. ความขัดแย้งที่รู้สึกได้เป็นความรู้สึกว่าบุคคลเกิดความขัดแย้งขึ้นโดยอาจมีความรู้สึกที่ถูกคุกคาม คือ คนในหมู่บ้านแหลมฉบังมีความรู้สึกถึงการถูกคุกคามในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านการใช้กำลัง และการตัดน้ำ ตัดไฟที่เข้ามาในหมู่บ้าน

4. พฤติกรรมที่ปรากฏชัด เป็นการแสดงออกของบุคคลเมื่อรับรู้หรือรู้สึกว่ามี ความขัดแย้งขึ้นอาจแสดงความก้าวร้าว หรือการโต้เถียงในการแก้ปัญหา คือ ชาวบ้านในหมู่บ้านได้มีการรวมตัวกันเพื่อต่อต้านการกระทำของการทำเรือ ฯ โดยการชุมนุมประหว่ง ซึ่งแสดงถึงความก้าวร้าว

ผลของความขัดแย้งมีลักษณะแบบแพ้-แพ้ (lose-lose solution) คือ การที่มีการแข่งขันต่อสู้ (competition) ของทั้งทางฝ่ายทำเรือและทางคนในหมู่บ้าน ซึ่งแต่ละฝ่ายจะต้องเสียผลประโยชน์อยากได้ลงบ้าง รวมทั้งการนำประเด็นปัญหาเสนอบุคคลที่สามซึ่งเป็นกลาง ก็คือ ทางเทศบาลแหลมฉบัง ซึ่งเป็นตัวเชื่อมระหว่างการทำเรือ ฯ กับคนในหมู่บ้าน

การจัดการทรัพยากรชุมชนของชุมชนแหลมฉบังนั้นเป็นการจัดการทรัพยากรชุมชนในเชิงสถาบัน กล่าวคือเป็นการรวมตัวกันของความสัมพันธ์ในด้านชุมชนและระบบเศรษฐกิจ ซึ่งความสัมพันธ์ของทั้งสองนี้จะไปด้วยกัน และไม่ได้ยึดติดกับสิ่งใดใดหนึ่งตายตัว หรือยึดติดกับระบบความสัมพันธ์ของชุมชนแบบเครือญาติเกินไปหรือระบบเศรษฐกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง

วิธีการจัดการเชิงสถาบัน ที่มีลักษณะของการจัดกลไกความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านแหลมฉบังกับทรัพยากร โดยมีกรรมสิทธิ์ร่วมกันของคนในชุมชนกล่าวคือ คนในหมู่บ้านแหลมฉบังนั้นได้มีการใช้ทรัพยากรทางทะเลร่วมกันและยังได้มีกลไกความสัมพันธ์ระหว่างทะเลกับชุมชนคือมีการนำเอาทรัพยากรทางทะเลมาค้าขายในชุมชน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

ในกรณีที่มีการใช้มาตรการเวนคืนต่อไปทางการทำเรือ ควรจะให้ราคาค่าเวนคืนที่ดินเพิ่มขึ้น จากราคาประเมินเดิมของเมื่อปี พ.ศ.2520 มาเป็นราคาประเมินที่ดิน ณ ราคาปัจจุบัน ราคาประเมินที่ดินในปี พ.ศ.2520 ทางการทำเรือได้ให้ราคาประเมินที่ดินที่ติดกับถนนในราคาไร่ละ 20,000 บาท ส่วนที่ดินที่ไม่ติดถนนจะให้ราคาไร่ละ 5,000 บาท และที่ดินที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ให้เฉพาะค่าธรรมเนียมเท่านั้น

ราคาประเมินที่ดิน ณ ราคาปัจจุบันในบริเวณชุมชนแหลมฉบังสูงขึ้นไปจากเดิมเป็นอย่างมากเพราะว่ามีพื้นที่ติดกับนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง ทำให้พื้นที่ในชุมชนเหมาะสมกับการลงทุนทำธุรกิจต่าง ๆ เช่นธุรกิจร้านอาหารเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในนิคมแหลมฉบัง ดังนั้นทางการทำเรือจึงควรให้ราคาประเมินที่ดินค้ำค่ากับสิ่งที่ชาวบ้านจะต้องสูญเสียไปคืออาชีพประมงที่เป็นอาชีพหลักของชาวบ้านและธุรกิจร้านอาหารซึ่งเป็นอาชีพเสริมของคนในหมู่บ้าน เนื่องจากเมื่อชาวบ้านออกจากพื้นที่ดังกล่าวแล้วไม่สามารถประกอบอาชีพประมงและทำธุรกิจร้านอาหารได้ในพื้นที่ที่ทางการทำเรือจัดให้

ในกรณีมาตรการของการอยู่ร่วมกันระหว่างการทำเรือและชาวบ้านนั้น ควรพิจารณาให้ชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังสามารถอาศัยในพื้นที่ดังกล่าวเพื่อประกอบอาชีพประมงและธุรกิจร้านอาหารได้ โดยที่ทางการทำเรือได้มีการจัดพื้นที่ให้กับคนในชุมชนเพื่อทำการค้าขายและธุรกิจร้านอาหารเป็นสัดส่วน การจัดพื้นที่เพื่อให้คนในชุมชนประกอบธุรกิจนั้น จะต้องมีการแบ่งเขตแดนอย่างชัดเจน เพื่อแสดงให้เห็นว่าทางการทำเรือยินยอมให้ชาวบ้านได้อาศัยพื้นที่ดังกล่าวได้อย่างเปิดเผย ทำให้ทุกฝ่ายเกิดความสบายใจ และบริหารจัดการโดยการทำเรือ คนในหมู่บ้านแหลมฉบังเองไม่ต้องการกรรมสิทธิ์ที่ดิน แต่ต้องการพื้นที่ดังกล่าวเพื่ออยู่อาศัยและประกอบอาชีพเท่านั้น

การทำเรือควรที่จะมีการสร้างสัมพันธ์อันดีกับคนในหมู่บ้านแหลมฉบัง เนื่องจากการทำเรือมองว่าคนในหมู่บ้านเป็นผู้บุกรุกเพียงอย่างเดียวต้องการที่จะไล่คนในหมู่บ้านออกจากพื้นที่เพียงอย่างเดียว ทางการทำเรือควรมีกิจกรรมร่วมกับคนในหมู่บ้านอย่างเสมอเสมอเพื่อให้คนในหมู่บ้านมองการทำเรือว่าเป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้าน เช่น การทำเรือควรใช้วัดเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมระหว่างการทำเรือกับคนในหมู่บ้าน คือ การทอดกฐิน หรือการบวชเณร เพื่อแสดงเจตนารมณ์อันดีของการทำเรือที่มีต่อคนในหมู่บ้าน

จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและกระบวนการความขัดแย้งในเชิงทฤษฎีนั้นสามารถที่จะยืนยันทฤษฎีความขัดแย้งนั้น ยังเชื่อถือได้ต่อไป ความขัดแย้งในเชิงทฤษฎียังใช้ได้

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะในการป้องกันปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชนเกี่ยวกับการเวนคืนที่ดินควรจัดกระบวนการดังนี้

1. ในการศึกษาสภาพทางภูมิศาสตร์ ทางสังคมและทางวัฒนธรรมในพื้นที่ที่จะเวนคืนนั้นควรจะให้คนในพื้นที่เป็นผู้ศึกษาหรือมีส่วนร่วมในการศึกษา เนื่องมาจากคนในพื้นที่จะทราบข้อมูลอย่างแท้จริง
2. การประสานงานระหว่างคนในชุมชนกับคณะกรรมการของรัฐเพื่อศึกษาถึงผลกระทบนั้น ควรมีการจับมืออบรมให้เจ้าหน้าที่ที่ทำการสำรวจข้อมูลทางด้านความสัมพันธ์ต่าง ๆ ของชุมชน ให้มีความคิดเห็นที่เป็นกลางและการอบรมทางด้านบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้คนในชุมชนยอมรับในตัวบุคคลของเจ้าหน้าที่ จึงจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นธรรม
3. การเสนอข้อมูลของทางรัฐบาลนั้นจะต้องเป็นเรื่องของทางภาครัฐหรือเจ้าหน้าที่ที่จะกระจายข้อมูลทางด้านต่าง ๆ ให้กับประชาชนในชุมชน โดยมีการประชุมคนในพื้นที่ที่ทำการเวนคืนมารับฟังข้อมูลและสามารถตรวจสอบได้
4. ในการช่วยเหลือของทางภาครัฐ ควรที่จะถามความต้องการจากคนในชุมชนว่าต้องการมาอยู่อาศัยในพื้นที่ที่มีลักษณะใดและจะต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน โดยมีการเก็บแบบสอบถามความต้องการทางด้านคำรื้อถอน และบริเวณพื้นที่ที่เป็นที่อยู่ใหม่ของชาวบ้าน
5. เจ้าหน้าที่และหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ควรทำความเข้าใจและให้ข้อมูลที่เป็นจริงกับประชาชน ในการเข้าไปดำเนินการควรเข้าไปอย่างเป็นมิตรไม่ควรใช้ความรุนแรงและข่มขู่ จนก่อให้เกิดการต่อต้านจากคนในหมู่บ้าน

6. ทางรัฐควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาชาวบ้าน คือ ควรจะมีการรวมตัวกันเพื่อแสวงหาปัญหาภายใน ความต้องการของชุมชน และศักยภาพที่มีอยู่ เพื่อเป็นการสร้างพลังไว้รองรับการพัฒนาด้านต่าง ๆ

7. ในการวางแผนนโยบายที่จะเวนคืนที่ดินเพื่อสร้างกิจการต่าง ๆ ของรัฐนั้น ควรให้บริษัทเอกชนมาศึกษาถึงผลได้ผลเสีย ระยะเวลาในการคุ้มทุนของกิจการ รวมทั้งช่วงเวลาที่เหมาะสมในการสร้าง

8. ในการวางแผนทางนโยบายการเวนคืนที่ดินเพื่อประกอบกิจการต่าง ๆ ของรัฐ ควรมีการศึกษาสภาพทางภูมิศาสตร์ ทางสังคม และทางวัฒนธรรมในบริเวณพื้นที่ที่จะทำการเวนคืนที่ดิน

9. เมื่อกำหนดพื้นที่ในการเวนคืนที่ดินแล้วนั้น ควรที่จะเสนอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการในการจัดการหรือประสานงานระหว่างคนที่อาศัยอยู่ในที่ดินดังกล่าว เพื่อศึกษาถึงผลกระทบต่าง ๆ ของกิจการของรัฐต่อคนในชุมชนในพื้นที่ที่จะเวนคืนที่ดิน

10. ทางราชการควรเสนอข้อมูลที่เป็นธรรมและโปร่งใสกับประชาชนในชุมชนที่จะเวนคืนที่ดินเพื่อกิจการของรัฐ ว่าทางรัฐต้องการสร้างอะไรในพื้นที่ และมีอะไรบ้าง มีประโยชน์และโทษอย่างไรต่อประเทศชาติ

สรุปการจัดการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำเรือและชาวบ้าน ชาวแหลมฉบัง จะต้องคำนึงถึงมาตรการดังนี้

11. หน่วยงานของรัฐควรปรับเปลี่ยนทัศนคติในการมองกระบวนการของชาวบ้านว่าเป็นกระบวนการสร้างความร่วมมือหรือมีพฤติกรรมในการทำลายความสงบของบ้านเมือง ควรเปลี่ยนพลังจากพลังของขบวนการชาวบ้านไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตน และควรส่งเสริมให้ชุมชนมีบทบาทในการพัฒนามากขึ้น ทางรัฐเองควรลดบทบาทของตนให้มีอำนาจหน้าที่เพียงเป็นผู้ประสานงาน อำนวยความสะดวก สนับสนุนและส่งเสริมเท่านั้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความขัดแย้งระหว่างรัฐและชุมชนประมงในภาคตะวันออก โดยเปรียบเทียบระหว่างหน่วยงานของรัฐที่แตกต่างกัน คือ การทำเรือกับกองทัพเรือ

2. ควรขยายการศึกษาความขัดแย้งเป็นกรณีระหว่างภาคธุรกิจกับชุมชน